

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
ADALET MESLEK YÜKSEKOKULU

**İÇ KONTROL SİSTEMİ VE İÇ KONTROL STANDARTLARI İLE İLGİLİ
BİLGİLENDİRME**

Eğitim Planı

- İç Kontrol Nedir?
- İç Kontrolün Amaçları ve Temel İlkeleri
- İç Kontrolde Sorumluluklar
- Kamu İç Kontrol Standartları
- İzlenmesi Gereken Yol
- İç Kontrol Eylem Planı

İç Kontrole İlişkin Mevzuat

- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar
- Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği

İç Kontrol Sistemi

- İç kontrol, yönetimin ayrılmaz bir işlevidir ve Türk Kamu Yönetimine **dışarıdan yeni ithal edilen bir mekanizma değildir.**
- 5018 sayılı Kanunla yapılan, her bir kamu idaresinde geleneksel kontrol mekanizmaları yerine iç kontrol alanında yaşanan **çağdaş gelişme ve uygulamalardan ve uluslararası örgütlerce oluşturulan standart ve yöntemlerden** yararlanılarak bir iç kontrol sisteminin oluşturulmasının öngörülmesidir.
- Kanunun getirdiği yeniliklerin en önemlisi iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması konusundaki **yetki ve sorumluluğun her bir kamu idaresine verilmesidir.**

İç Kontrol Nedir?

-İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin;

1. Etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini,
  2. Varlık ve kaynaklarının korunmasını,
  3. Muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını,
  4. Mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan;
- organizasyon,
  - yöntem ve süreçle,
  - iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

* 5018 Sayılı Kanun Md.55

- İç kontrol, belli noktalarda, belli alanlarda ve belli zamanlarda değil; tüm faaliyetleri kapsayan **devamlılık esasına dayanan bir süreçtir.**
- İç kontrol bir amaç değil, idareyi hedeflerine ulaştırma amacı taşıyan bir **yönetim aracıdır.** Ancak hedefleri belirlemez. Belirlenmiş hedeflere ulaşabilmek için **makul güvence** sağlar.
- **Yönetimin sorumluluğundadır.**
- **Risk esasına dayanır.**
- İç kontrol **sadece ön mali kontrol değildir.**
- İdarenin **mali ve mali olmayan** tüm işlemlerini kapsar.

- Sadece yazılı dokümanlara(form, belge, el kitabı vb.) dayanmaz. Güçlü ve pozitif bir ortamı da ifade eder.

İç Kontrolün Amaçları

- Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini,
- Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini,
- Her türlü mali karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,
- Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,
- Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını sağlamaktır.

5018 Sayılı Kanun Md.56

İç Kontrolün Temel İlkeleri

- İç kontrol faaliyetleri idarenin **yönetim sorumluluğu** çerçevesinde yürütülür.
- İç kontrol faaliyet ve düzenlemelerinde öncelikle **riskli alanlar** dikkate alınır.
- İç kontrol konusunda tüm çalışanların rol ve sorumluluğu aynı olmamakla birlikte işlem sürecinde yer alan **bütün görevlileri kapsar**.
- İç kontrol **mali ve mali olmayan** tüm işlemleri kapsar.
- İç kontrol sistemi **yılda en az bir kez** değerlendirilir ve alınması gereken önlemler belirlenir.
- İç kontrol düzenleme ve uygulamalarında mevzuata uygunluk, saydamlık, hesap verebilirlik ve ekonomiklik, etkinlik, etkililik gibi **iyi mali yönetim ilkeleri** esas alınır.

* İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Md.6

İç Kontrolde Sorumluluklar

İç kontrol sistemine ilişkin olarak Bakanlığımızda dört aktörün görev, yetki ve sorumluluklarından bahsedilebilir.

- Üst Yönetici(Müsteşar)
- Harcama Birimleri
- Mali Hizmetler Birimi (Strateji Geliştirme Başkanlığı)
- İç Denetim Birimi

* 5018 Sayılı Kanununun 11.,60., 63. ve 64. maddelerinde belirlenmiştir.

Üst Yöneticilerin Sorumluluğu

Üst Yöneticiler, mali yönetim ve iç kontrol sisteminin;

- **Kurulması**
- **İsleyişi**
- **Gözetilmesi**
- **İzlenmesi** konusunda **Bakana karşı sorumludurlar**.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini **harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler** aracılığıyla yerine getirirler.

* 5018 Sayılı Kanun Md.11, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Md.8

Harcama Birimlerinin Sorumluluğu

Harcama yetkilileri, görev ve yetki alanları çerçevesinde;

İdari ve mali karar ve işlemlere ilişkin olarak iç kontrolün isleyişinden sorumludurlar.

** İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Md.8

İç Kontrolde Sorumluluklar

Üst Yönetici (Müsteşar), Harcama Yetkilileri ve diğer yöneticiler, yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için,

- Mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunmasından,
- Mali yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesinden,
- Belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanmasından,
- Mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesinden,
- Kapsamlı bir yönetim anlayışıyla uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanmasından görev ve yetkileri çerçevesinde sorumludurlar.
- Üst yönetici ve bütçe ile ödenek tahsis edilen harcama yetkilileri, her yıl, iş ve işlemlerinin amaçlara, iyi malî yönetim ilkelerine, kontrol düzenlemelerine ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirildiğini içeren **iç kontrol güvence beyanını** düzenler ve birim faaliyet raporları ile idare faaliyet raporlarına eklerler.

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının Sorumluluğu

Bakanlığımızda iç kontrol sisteminin,

- Kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak
- İç kontrol ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgileri sağlamak ve danışmanlık yapmak
- Ön mali kontrol hizmetlerini yürütmekten sorumludur.

*5018 Sayılı Kanun Md.60, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Md. 8

*Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Md.5

İç Denetim Biriminin Sorumluluğu

- İç kontrol sistemini denetlemek
- İç kontrol sisteminin yeterliliği, etkinliği ve işleyişi ile ilgili olarak yönetime, bilgi sağlamak, değerlendirme yapmak ve önerilerde bulunmaktan sorumludur.

- Üst Yönetici, İç Denetçilerden iç kontrol ilkelerine ve iç kontrol sisteminin oluşturulmasına yönelik görüş alabilir.

Kamu İç Kontrol Standartları

- İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 5. maddesinde; İç Kontrol Standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirleneceği ve yayımlanacağı ifade edilmiştir.
- Bu doğrultuda hazırlanan **Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği 26/12/2007 tarihinde Resmi Gazete’de** yayımlanmıştır.
- Tebliğde, Bakanlıkta iç kontrol sistemlerinin bu standartlara uyumunu sağlamak üzere;
- Yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi ve bu çalışmalar için Eylem Planı oluşturulması çalışmalarının en geç 31.12.2008 tarihine kadar tamamlanması konusunda bir takvim belirlenmiştir.
- Bu çerçevede Bakanlığımız İç Kontrol Sisteminin Oluşturulmasına Yönelik Eylem Planı hazırlanmış ve Müsteşarlık Makamının 29.12.2008 tarih ve 2475 sayılı Olurlarıyla yürürlüğe girmiştir.
- İç kontrol sisteminin uygulama esnasında başvurduğu temel ilkelerdir.
- Standartlar, kontrol sürecinde en önemli faktördür.
- İç kontrol sisteminin belirlenmiş esaslara uyumlu olarak yürütülmesini sağlar ve uygulamaya yönelik öneriler içerir.
- İç kontrol sistemine yönelik açıklamalar içerdiğinden sistemin işleyişinin çalışanlar ve yöneticiler tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlar.

- Maliye Bakanlığınca çıkarılan tebliğde (5) bileşen altında toplam (18) standart ve her bir standart için gerekli (79) genel şartlar belirlenmiştir.
- İdarelerin ayrıntılı iç kontrol standartları belirleme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak idarelerce gerek görülmesi halinde ayrıntılı iç kontrol standartları belirlenebilecektir.

İç Kontrolün Bileşenleri

- A. Kontrol Ortamı
- B. Risk Değerlendirmesi
- C. Kontrol Faaliyetleri
- D. Bilgi ve İletişim
- E. İzleme

İç Kontrol Kapsamında İzlenmesi Gereken Yol

İç kontrol sistemlerinin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi sırasında aşağıdaki temel ilkelerin dikkate alınması uygun olacaktır:

- 5018 sayılı Kanun yönetim sorumluluğunu esas aldığı için, iyi bir iç kontrol sistemi kurmak ve işleyişini sağlamak sorumluluğu kamu idarelerinin **üst yöneticileri ile diğer yöneticilerine** aittir.
- İç kontrol Bakanlığın **tüm Birimlerinin katkılarıyla** oluşturulacak bir sistem bütünüdür.

İç kontrol sisteminin oluşturulması çalışmalarının, üst yöneticinin (Müsteşarlık Makamının) gözetiminde,

- Mali Hizmetler Biriminin teknik desteği ve koordinatörlüğünde,
- Harcama Birimlerinin bizzat katılımıyla ve uygulamasıyla,
- İç Denetim Biriminin danışmanlık desteğiyle yürütülmesi gerekmektedir.